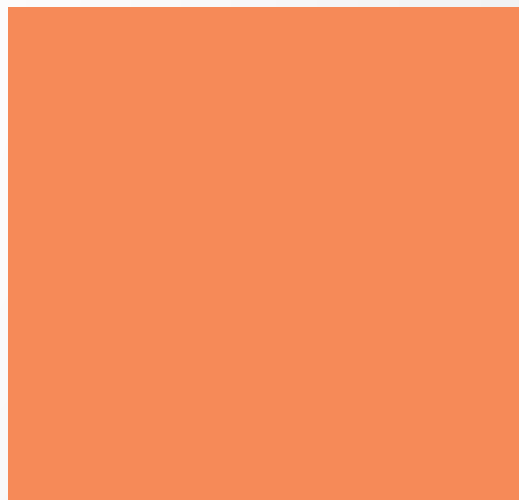
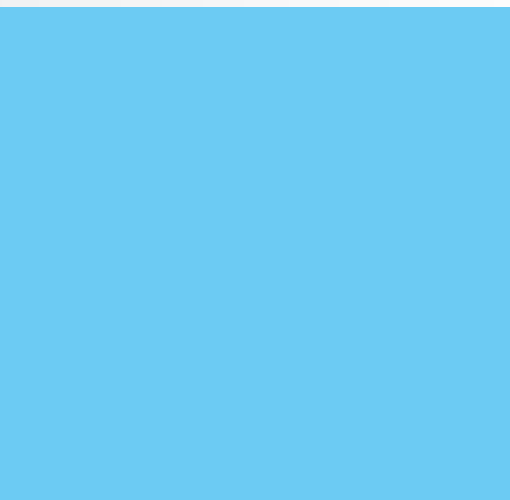

קרנות
הביטוח הלאומי
פורצות דרך חברתית

סיכום פעילות
שנת 2016

קרנות
הביטוח הלאומי
פורצות דרך חברתית

קרנות הביטוח הלאומי סיכום פעילות שנתית 2016

תמי אליאב, דוד בניון, ענת מורג

פתח דבר

אני שמח להציג בפניכם סקירה של הפעילות והמגמות העיקריות בעבודת קרנות הביטוח הלאומי לשנת 2016, היוצאת לאור זו השנה החמישית. סקירה זו תפורסם גם בסקירה השנתית של המוסד לביטוח לאומי לשנת 2016 (פרק 5).

פעילות הקרנות מהווה גורם משלים לגמלאות המשולמות על-ידי המוסד לביטוח לאומי לאוכלוסיות בסיכון, וזאת על-ידי פיתוח שירותים חברתיים עבור אוכלוסיות היעד של המוסד: אנשים עם מוגבלות, קשישים, אנשים מחוץ למעגל העבודה, ילדים, נוער וצעירים בסיכון, עובדים ומשפחות החיות בעוני.

בשנים האחרונות קרנות הביטוח הלאומי מתמקדות בחשיבה ובתכנון אסטרטגיים ארוכי טווח ובפיתוח חדשנות חברתית, הבאים לידי ביטוי גם בהרחבת שיתופי הפעולה הפנים-ארגוניים והבין-ארגוניים. כך, באחרונה התחיל לפעול מיזם חוצה-קרנות ובין-ארגוני יחד עם ג'וינט ישראל - "הכוורת", חממה למיזמים חברתיים. "הכוורת" תתמוך ותשדרג את פעילותן של קרנות הביטוח הלאומי לפיתוח שירותים חברתיים חדשניים באמצעות הזרמת כוחות חדשים של יזמים חברתיים ומומחים ממגוון עולמות תוכן, שיחברו לפעילות הענפה ולידע המקצועי בקרנות הביטוח הלאומי ובג'וינט. כמו כן, בהובלת קרן סיעוד והקרן למפעלים מיוחדים חברנו לארגון CDI - מרכז לחדשנות דיגיטלית בנגב, לטובת הקמת מעבדת חדשנות בזקנה. גם הקרן לפיתוח שירותים לנכים פועלת בתחום החדשנות והטכנולוגיה ומעורבת בשני מיזמים: האחד, בשיתוף רשות החדשנות (לשעבר המדען הראשי) והשני, בשיתוף ביה"ח אלי"ן ומכון ראות.

דגש מרכזי מושם על מחקר הערכה לתכניות חדשניות המפותחות בקרנות, וזאת על-מנת לשפר את פעילותן בזמן אמת, לבחון תוצאות ולסייע בהמשך תהליכי הפיתוח וההטמעה של תכניות באותם תחומי תוכן. בנוסף, בימים אלו החלו הקרנות להטמיע בפעילותן כלי להערכה ולתעדוף של בקשות לסיוע, שפותח עבורן. הכלי יאפשר לבחור תוכניות איכותיות, לקדם את מדיניות המוסד לביטוח לאומי והקרנות, לשפר את השקיפות והשוויוניות בעבודת הקרנות, וכן יסייע בקידום של תהליכי מדידה והערכה של תכניות ופרויקטים. תהליכים אלה ייתמכו גם על-ידי מערכת CRM להגשת בקשות, שתעלה לאוויר במהלך שנת 2017 ותאפשר דיגיטציה של תהליכי הגשת הבקשות.

הפרק הראשון בסקירה זו מתאר בתמציתיות את חמש קרנות הביטוח הלאומי, ובפרקים השני, השלישי והרביעי מובאים נתונים סיכומיים על-אודות הקרנות. הפרק החמישי מתאר בתמציתיות מיזמים מרכזיים שהובילו קרנות הביטוח הלאומי בשנת 2016, תוך הרחבה על המיזמים הנוגעים לחדשנות ולטכנולוגיה.

תודותיי נתונות לכותבי הסקירה ולכל מי שסייע במלאכת ההוצאה אל האור: ענת מורג ודוד בניון מאגף הקרנות; תמי אליאב ממנהל המחקר והתכנון ונחמה אלמוג, עורכת לשונית.

בברכה,
עו"ד יצחק סבטו,
מנהל קרנות הביטוח הלאומי

1. קרנות הביטוח הלאומי - כללי

הפעילות העיקרית של המוסד לביטוח לאומי מתמקדת במתן גמלאות בכסף או בעין לזכאים להן על-פי החוק. גמלאות אלה ממומנות מתקציב המוסד ומדמי ביטוח לאומי וביטוח בריאות שהמוסד גובה.

כהשלמה לגמלאות, הביטוח הלאומי מסייע גם בפיתוח שירותים בקהילה במטרה לשפר את רווחתן של אוכלוסיות בסיכון ולהרחיב את מעגל ההזדמנויות שלהן. פעילות זו נעשית באמצעות קרנות הביטוח הלאומי.¹ אגף הקרנות (האגף לפיתוח שירותים) הוקם בשנת 2002 כדי לרכז את פעילותן של כל הקרנות,² ובאמצעותן לקדם פרויקטים, תכניות ומיזמים,³ שיפתחו ויטמיעו שירותים חברתיים ותשתיות בהתאם למדיניות המוסד ולצורכי אוכלוסיות היעד: ילדים ומבוגרים עם צרכים מיוחדים, קשישים מוגבלים המתגוררים בקהילה או במוסדות, משפחות ויחידים במצוקה כלכלית וחברתית, מובטלים תקופה ממושכת, ילדים ונוער בסיכון, עובדים הנמצאים בסיכון לתאונות עבודה, וקבוצות אחרות, כמו תושבים בפריפריה, ערבים וחרדים. בקשות לסיוע מגיעות לקרנות בשתי דרכים עיקריות: בעקבות "קול קורא" ייעודי לתחום מסוים שהמוסד מפרסם, או בעקבות פניות יזומות של גופים שונים.

סמכותן של קרנות הביטוח הלאומי לפתח שירותי רווחה, כמו גם התקציב השנתי המרבי של כל קרן, מעוגנים בחוק,⁴ שנקבעו בו תקנונים לבחינת הפרויקטים או התכניות ולהשתתפות המוסד במימוןם, באמצעות חלק מדמי הביטוח הנגבים מהמעסיקים ומהמבוטחים בענף המתאים.

קרנות הביטוח הלאומי כוללות חמש קרנות: הקרן לפיתוח שירותים לנכים, קרן סיעוד, הקרן למפעלים מיוחדים, הקרן למימון פעולות בטיחות וגהות בעבודה ("מנוף") והקרן לילדים ונוער בסיכון.

- **הקרן לפיתוח שירותים לנכים:** מסייעת לגופים ציבוריים לפתח שירותים לאנשים עם מוגבלות כדי לשלבם בחברה ובעבודה ולשפר את רווחתם. הקרן פועלת בתחומים האלה: החינוך המיוחד והגיל הרך; שיקום תעסוקה לנכים; דיור מוגן בקהילה; פעילויות פנאי וספורט; שיפור תנאים פיזיים במוסדות לנכים ורכישת ציוד לשיקום; וסיוע בהנגשה לנכים במבנים ציבוריים. הקרן גם מסייעת בשיפור איכות החיים והשירותים במוסדות.

- **קרן סיעוד:** מסייעת בפיתוח שירותים לקשישים מוגבלים ובשיפורם בקהילה ובמוסדות, בהקמת מרכזי יום לקשישים, ברכישת ציוד לצרכים מיוחדים, בהכשרת כוח אדם לטיפול בקשישים ובשיפור השירותים במוסדות סיעוד.

- **הקרן למפעלים מיוחדים:** מסייעת לגופים ציבוריים ופרטיים לפתח שירותים חברתיים בעלי מרכיב ניסיוני וחדשני במגוון תחומים, ובעיקר לקבוצות בסיכון: משפחות שאינן מתפקדות, נוער וילדים בסיכון, אנשים עם צרכים מיוחדים וקשישים הסובלים מאלימות. תכניות אלה מיועדות לפיתוח ולהטמעה בקהילה ברחבי הארץ, ולכן רובן מלוות במחקרי הערכה.

1 קרן המחקרים, הכלולה אף היא בחוק, פועלת במסגרת מינהל המחקר והתכנון. ראו להלן בהמשך הפרק.
2 עד שנת 2002 פעלה כל קרן בענף הרלוונטי חוץ מקרן ילדים, שהוקמה ב-2004, והקרן למפעלים מיוחדים, שפעלה במסגרת מינהל המחקר.
3 פרויקט עוסק בעיקר בבניית תשתית והצטיידות, תכנית היא בעיקר הפעלת שירות, ומיזם הוא פרויקט או תכנית מקיפים, או כאלה הנעשים בשיתוף פעולה בין כמה קרנות.
4 חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשנ"ה-1995.

- **הקרן לילדים ונוער בסיכון:** פועלת לקדם את הטיפול בילדים שטרם מלאו להם 18 שנים,⁵ הנמצאים בסיכון בשל הזנחה, התעללות, אלימות ופגיעה מינית, לרבות ילדים ובני נוער שעברו על החוק, משתמשים בסמים, או חשופים לתנאי חיים מסכנים. הקרן עוסקת בעיקר בפיתוח תכניות להכנת מתבגרים לחיים עצמאיים ולמניעת תלות עתידית בקצבאות המוסד, תוך פיתוח מסוגלות לתעסוקה.

הקרן גם מסייעת בהתמודדות עם הפרעות קשב וריכוז, המהוות בסיס לאוכלוסייה בסיכון, ומטפלת בילדים ובבני נוער שנפגעו מינית. תכניות השיקום של הקרן מסייעות לחבר מחדש את הילדים הללו למערכות של חינוך ורווחה ולמנוע את הידרדרותם למצבי עוני ונזקקות.

- **קרן "מנוף":** מיועדת למימון פעולות למניעת תאונות בעבודה ולעידוד תכניות להגברת הבטיחות והגהות: מימון מחקרים בתחום הבטיחות והגהות בעבודה ויישום מסקנותיהם במפעלים ניסיוניים; פיתוח ושיפור אמצעי בטיחות חדשניים; איתור סיכונים מקצועיים ומפגעים בטיחותיים במקומות עבודה; וסיוע ברכישת אמצעי בטיחות, בפעולות הדרכה ובמבצעי הסברה ופרסום.

5 באחרונה הועלתה לדיון הצעה להרחבת אוכלוסיית היעד לצעירים עד גיל 23.

2. תמצית הפעילות בשנת 2016

כמו בשנים האחרונות, גם בשנת 2016 פעלו קרנות הביטוח הלאומי בקרב אוכלוסיות בסיכון (כמפורט בסעיף 1 לעיל), בדיוור, בחינוך ובהכנה והשמה בתעסוקה, שהם מאבני היסוד של מדיניות הרווחה והביטחון הסוציאלי ותחום פעילות מרכזי בארבע מן הקרנות: הקרן לפיתוח שירותים לנכים, קרן סיעוד, הקרן למפעלים מיוחדים והקרן לילדים ונוער בסיכון.

עוד פעלו הקרנות ב-2016 בסיוע לתכניות, שנועדו לצמצום העוני ולהקטנת פערים חברתיים, להשקעה בפיתוח יזמים חברתיים ובפיתוח תכניות פנאי וספורט - בייחוד עבור אנשים עם מוגבלות. 16% מתקציב הסיוע לפרויקטים חדשים יועד לתחומים אלה. את תחומי הפעילות העיקריים של הקרנות ב-2016 אפשר לראות בטבלה 1.⁶

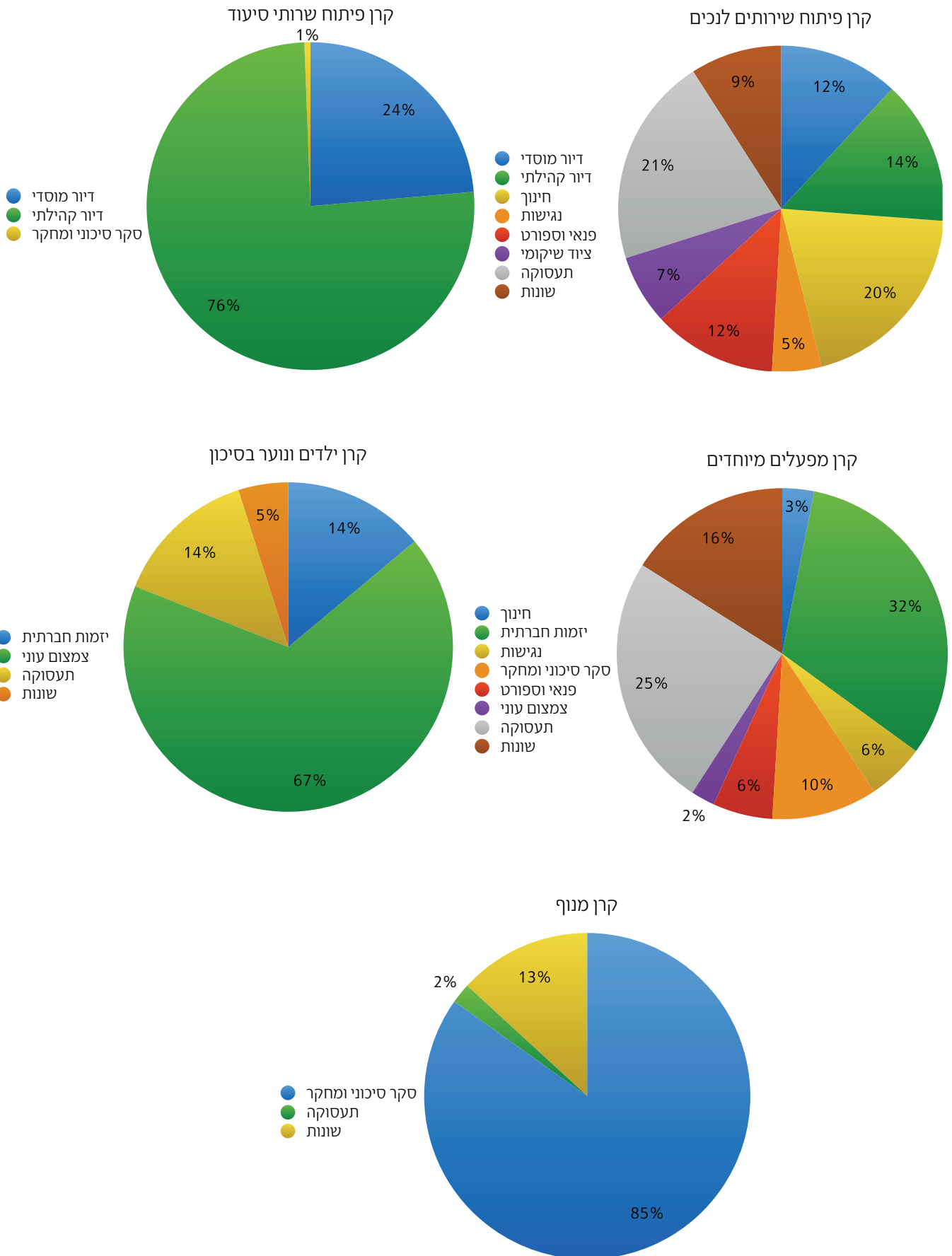
טבלה 1. הסיוע שאושר לפי קרן ולפי תחום פעילות, (מיליוני ש"ח), 2016

תחום הסיוע	הקרן						הסיוע שאושר
	נכים	סיעוד	מפעלים מיוחדים	ילדים ונוער בסיכון	"מנוף"	סך הכול (ש"ח)	
דיוור בקהילה	15.6	28.2	-	-	-	43.8	23
דיוור מוסדי	12.9	8.8	-	-	-	21.7	11
היבטים בתעסוקה	22.7	-	3.8	2.9	0.1	29.5	16
חינוך (כולל הגיל הרך וחינוך מיוחד)	21.5	-	0.5	-	-	22.0	12
צמצום עוני	-	-	0.4	13.9	-	14.3	8
פנאי וספורט	13.4	-	0.9	-	-	14.3	8
יזמות חברתית	-	-	4.9	2.9	-	7.8	4
ציוד שיקומי	7.5	-	-	-	-	7.5	4
סקר סיכונים ומחקר	0.4	0.2	1.6	-	4.6	6.8	4
נגישות	5.3	-	0.9	-	-	6.2	3
שונות	9.9	-	2.5	1.0	0.7	14.1	7
סך הכול	109.2	37.2	15.5	20.7	5.4	188.0	100.0

מהתרשימים הבאים אפשר לראות את הייחודיות של כל קרן ואת תחומי העיסוק העיקריים שלה כפי שעלו בתיאור פעילות הקרנות בסעיף לעיל.

⁶ הטבלה מציגה תחומי פעילות בהסכמים שנחתמו ב-2016. טבלה זו אינה מציגה את כלל הפעילות של הקרנות באותה שנה, המורכבת גם מהסכמים שנחתמו בשנים קודמות ועודם מפותחים וממומנים.

תרשים 1. הסיוע שאושר לכל קרן, לפי תחום פעילות (באחוזים מתקציב הקרן), 2016

3. היקף הפעילות

בשנת 2016 חתמו קרנות הביטוח הלאומי על הסכמים לפיתוח שירותי רווחה בהיקף של כ-188.0 מיליון ש"ח בעבור 239 תכניות שונות. סכום הסיוע בשנה זו ירד בכ-3% ומספר התכניות קטן בכ-8% לעומת שנת 2015. עובדה זו יכולה להיות מוסברת בכך, שהקרנות השקיעו תקציב גבוה בסך של 8 מיליון ש"ח⁷ בפיתוח מיזם "הכוורת" - חממה לפיתוח מיזמים חברתיים. הסבר אפשרי נוסף הוא, שבממוצע, ניתן סיוע כספי גדול יותר לכל תכנית במטרה להגדיל את השפעתה. הסבר זה עולה מטבלה 2: ממוצע הסיוע לתכניות בקרן מפעלים מיוחדים עמד על 2.2 מיליון ש"ח, כשהממוצע בשנים קודמות נע בטווח שבין 500 אלף ש"ח ל-700 אלף ש"ח לתכנית. גם בקרן לילדים ונוער בסיכון ממוצע הסיוע בשנת 2016 היה גבוה ועמד על כמיליון ש"ח לתכנית, לעומת כ-800 אלף ש"ח בשנה קודמת (ראו גם הערה 11 להלן). כמו כן, תקציב גדול הושקע בשנה זו במחקרי הערכה. בנוסף, הקרנות התמקדו ביצירת תשתית לקבלת בקשות ומעבר למערכת מחשוב חדשה, שתושק במהלך שנת 2017.

היקף הסיוע של כל קרן קבוע, כאמור בחוק. לקרן לפיתוח שירותים לנכים מוקצה הסכום הגבוה ביותר, יותר ממחצית תקציב הקרנות, ולאחריה, לפי סדר יורד - קרן סיעוד, הקרן למפעלים מיוחדים, הקרן לילדים ונוער בסיכון וקרן "מנוף" (טבלה 2 ותרשים 2). פעילותן של הקרן לפיתוח שירותים לנכים וקרן סיעוד מתמקדת בהשקעה בתשתיות, ומכאן היקף הסיוע הגדול של אותן קרנות (טבלה 2). הקרן למפעלים מיוחדים והקרן לילדים ונוער בסיכון עוסקות בפיתוח ובהפעלת שירותים, ותקציבן בחוק נמוך יותר.

טבלה 2. התכניות והסיוע שאושרו, לפי קרן, 2016

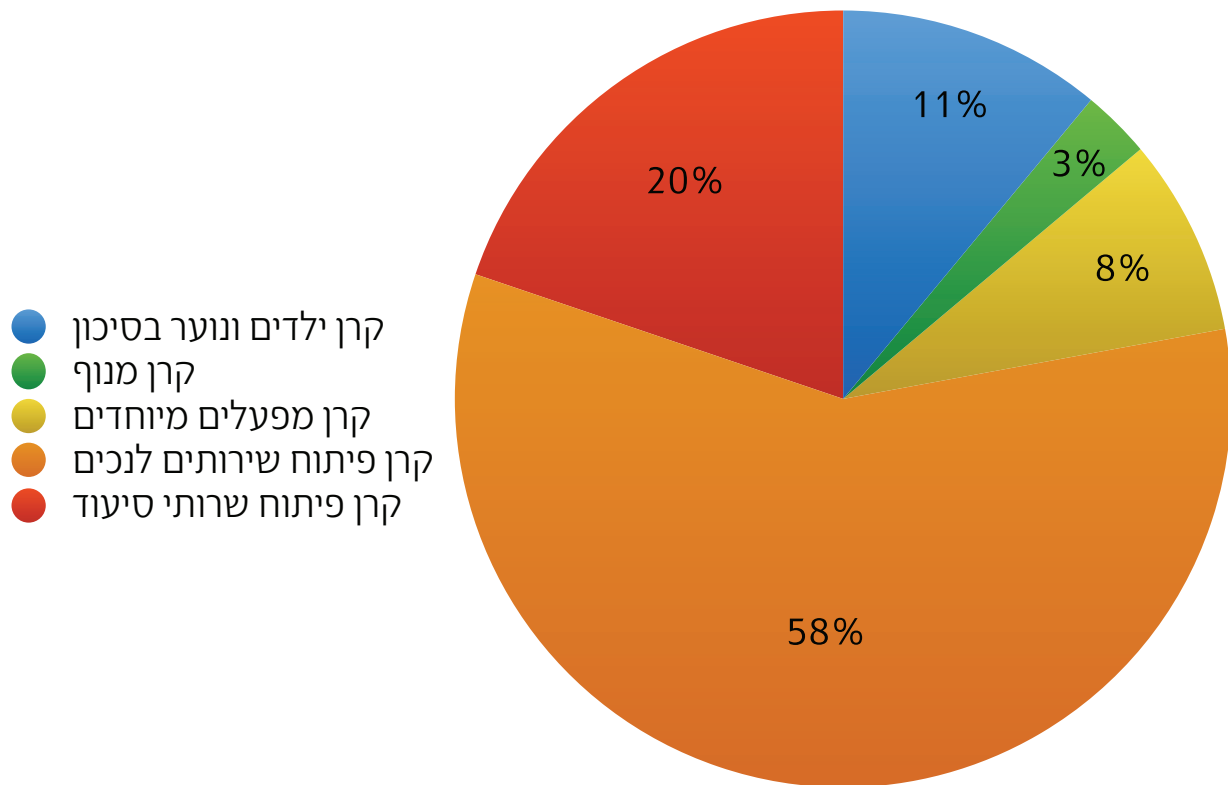
הקרן	מספר התכניות שאושרו	הסיוע שאושר	
		סך הכול* (ש"ח)	ממוצע לתכנית (ש"ח)
פיתוח שירותים לנכים	163	109,236,833	670,165
סיעוד	23	37,233,367	1,618,842
מפעלים מיוחדים	19	15,465,469	2,209,353
ילדים ונוער בסיכון	27	20,725,721	1,090,827
"מנוף"	7	5,386,491	199,500
סך הכול	239	188,047,880	--**

* הנתונים הכספיים שמוצגים בטבלאות שלהלן נוגעים לסכומים שאושרו בשנה מסוימת ולא לביצוע בפועל.

** הנתון אינו רלוונטי בגלל ההבדלים באופי התכניות של הקרנות השונות.

7 כ-5 מיליון ש"ח השקיעה הקרן למפעלים מיוחדים וכ-3 נוספים הושקעו בידי הקרן לילדים בסיכון.

תרשים 2. הסיוע שאושר, לפי קרן (אחוזים), 2016

קרנות הביטוח הלאומי אינן מממנות באופן מלא את התכניות שהן שותפות בהן, אלא מאגמות משאבים מגופים שונים. שיעור המימון המרבי לכל קרן מעוגן בתקנון הקרן. בקרנות אחדות השיעור נקבע גם לפי המאפיינים החברתיים והכלכליים של אוכלוסיית היעד, או של הרשות המקומית (על-פי מדדים סטטיסטיים מקובלים), ובמקרה של קרן סיעוד - לפי המאפיינים הכלכליים של הגוף המפעיל את השירות.

שיעור ההשתתפות נקבע, בין היתר, בהתאמה לאשכול הכלכלי-חברתי של היישובים כפי שנמדד על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. שיעור ההשתתפות השכיח של **הקרן לפיתוח שירותים לנכים** הוא 80% מהעלות הכוללת של הפרויקט⁸ ולכל היותר 2.45 מיליון ש"ח.⁹ **בקרן סיעוד** סכום הסיוע המרבי ב-2016 היה 3.25 מיליון ש"ח. התקנון מבחין בין פרויקטים בקהילה (לדוגמה, מרכזי יום), ובין פרויקטים במוסדות (כגון בתי אבות): בפרויקטים בקהילה שיעור הסיוע נקבע לפי אשכולות הלמ"ס והוא עומד על 90%-60% מהעלות הכוללת של הפרויקט,¹⁰ ובמוסדות - 70%-50%. שיעור הסיוע נקבע לאחר המלצה של רואה חשבון, הבודק את האיתנות הפיננסית של הגוף הפונה. **קרן ילדים ונוער בסיכון** מסייעת, החל מ-2015, בשיעור של 80%¹¹ מעלות התכנית, בהתאם למדד החברתי-כלכלי של היישוב. **הקרן למפעלים מיוחדים** - עד 80%¹² **וקרן "מנוף"** רשאית לממן גם את מלוא עלות התכנית.

8 90% - הסיוע המרבי ביישובים בדירוג כלכלי-חברתי 1-4 לפי הלמ"ס וביישובי קו העימות על-פי משרד הביטחון, 80% - ליישובים בדירוג 5-7, 70% - ליישובים בדירוג 8-10.
 9 ליישובים בדירוג 1-4 וליישובי קו העימות הסיוע המרבי הוא 2.8 מיליון ש"ח. סיוע עד 4 מיליון ש"ח יינתן לפרויקטים בהתאם לתנאים.
 10 כולל המשאבים עם גופים אחרים. בקרן סיעוד - בעיקר אש"ל וועידת התביעות.
 11 עד 2015 - 50%.
 12 בתכנית שהקרן מממנת לשלוש שנים המימון יורד בהדרגה מ-100% ל-50%, תלוי בשנת ההפעלה.

יחס המינוף הוא היחס שבין עלותה הכוללת של התכנית ובין הסכום שהשקיעו הקרנות. למינוף כספי הקרנות חשיבות רבה: הפעילות של התכניות גדלה באופן ניכר וכך גם האפשרות לפתח ולהפעיל תכניות נוספות, שללא איגום המשאבים לא היו יכולות להתקיים כלל. ככל שהמינוף גבוה יותר, אפשר לשלב טוב יותר את מקורות המימון, והמשאבים גדלים. המינוף גם מאפשר פריסה ארצית, ראייה אסטרטגית וקביעת סטנדרטים עד כדי שינוי רגולציה.

בסך הכול, ב-2016 פותחו באמצעות קרנות הביטוח הלאומי שירותים בסכום של כ-337 מיליון ש"ח (טבלה 3), כן שכספי הקרנות אפשרו מינוף של התכניות בסכום הגבוה בכ-60% מסכום התמיכה שלהן. העלות של כלל התכניות קטנה בשנת 2016 בכ-4% לעומת 2015, ושיעור המינוף של כספי הקרנות קטן בכ-13.20% הסבר אפשרי הוא, שהקרנות השקיעו בשנה זו את הסכום המרבי המותר בחוק במספר גדול יותר של פרויקטים.

טבלה 3. העלות הכוללת של התכניות, הסיוע שאושר ושיעור הסיוע לפי קרן, 2016

הקרן	עלות התכניות (ש"ח)	הסיוע שאושר	
		סך הכול (ש"ח)	כאחוז מהעלות הכוללת*
נכים	172,993,706	109,236,833	63%
סיעוד	66,770,285	37,233,367	56%
מפעלים מיוחדים	35,545,146	15,465,469	44%
ילדים ונוער בסיכון	56,201,155	20,725,721	37%
"מנוף"	5,844,479	5,386,491	92%
סך הכול	337,354,771	188,047,880	56%

* בהתחשב בסיוע המרבי ובאחוזי הסיוע הקבועים בתקנונים.

13 בקרן ילדים סך העלות הכוללת של התכניות כמעט הוכפל לעומת 2015, בעוד סכום הסיוע של הקרן נותר דומה, ועל כן שיעור המינוף של קרן זו גדל.

4. פעילות הקרנות לפי יישובים

קרנות הביטוח הלאומי פועלות לפיתוח שירותים הן ברמה היישובית - סיוע לשירותים בתוך יישוב ולטובת תושביו, הן ברמה רב-יישובית - פיתוח שירות דומה בכמה יישובים בו זמנית, והן ברמה הארצית. שירות ברמה הארצית מיועד לכלל האוכלוסייה ולא רק לתושבי היישוב/האזור שבו הוא ממוקם. בהמשך לשנים הקודמות, עיקר תקציב קרנות הביטוח הלאומי בשנת 2016 - כ-77% - הושקעו בתכניות המתקיימות ביישובים ספציפיים, ורק כ-23% הושקעו במיזמים או בתכניות ברמה ארצית (כגון פעילות להעלאת מודעות לבטיחות בעבודה, קידום בטיחות במקומות העבודה, מודל עיר נגישה).

הרמה החברתית-כלכלית של היישוב קשורה, בין היתר, במיקומו הגיאוגרפי, ובדרך כלל ככל שהוא רחוק יותר ממרכז הפעילות הכלכלית וממרכזי אוכלוסייה, ההזדמנויות הכלכליות של תושביו קטנות יותר.

היקף ההשקעה של קרנות הביטוח הלאומי במחוזות הרחוקים ממרכז הארץ - דרום, צפון וחיפה - היה ב-2016 גבוה - כ-44% מסך התקציב שהושקע ביישובים במחוזות אלה - מעט יותר מחלקם באוכלוסייה הכללית¹⁴ - 42% (טבלה 4). גם במחוז ירושלים¹⁵ הושקע תקציב בשיעור הגבוה מחלקו באוכלוסייה - 18% לעומת 13%, בהתאמה. במחוזות תל-אביב והמרכז היה הסיוע בשיעור הנמוך מחלקם של התושבים באוכלוסייה - 13% לעומת 16%, בהתאמה, בתל-אביב ו-20% לעומת 24%, בהתאמה, במחוז המרכז. במחוז יהודה ושומרון הושקע תקציב דומה לחלקו באוכלוסייה.

טבלה 4. הסיוע שאושר ושיעורו מהתקציב הכולל ומהאוכלוסייה, לפי מחוז ונפה*, 2016

הסיוע שאושר			מחוז ונפה
אוכלוסייה (אחוזים מהסה"כ)	כאחוז מתקציב הקרנות ביישובים**	סך הכול (ש"ח)	
13	18	26,070,222	ירושלים
16	15	20,992,718	צפון
1	1	1,121,000	גולן
6	7	10,196,108	יזרעאל
1	1	1,634,583	כינרת
7	5	7,476,673	עכו
1	1	564,354	צפת
12	7	10,641,044	חיפה
5	4	6,086,124	חדרה
7	3	4,554,920	חיפה
24	20	29,023,739	מרכז
5	2	3,061,062	השרון
8	9	13,029,973	פתח תקוה
4	3	4,069,765	רחובות
7	6	8,862,939	רמלה
16	13	19,090,080	תל אביב

14 החלק באוכלוסייה מתייחס למספר התושבים המתגוררים במחוז ובנפה ביחס לסך כל האוכלוסייה ביישובי ישראל.

15 המחוז כולל את ירושלים, מעלה אדומים, מבשרת ציון, בית שמש ויישובי הסביבה. למרות שאינם יישובי פריפריה, חלק גדול מאוכלוסיית המחוז מתגוררת ביישובים שמסוגים באשכולות כלכליים-חברתיים נמוכים-בינוניים.

הסיוע שאושר			מחוז ונפה
אוכלוסייה (אחוזים מהסה"כ)	כאחוז מתקציב הקרנות ביישובים**	סך הכול (ש"ח)	
14	22	31,895,865	דרום
6	7	10,748,781	אשקלון
8	15	21,147,084	באר שבע
5	5	6,474,080	אזור יהודה ושומרון
100	100	144,187,748	סך הכול תכניות ביישובים
		43,860,132	תכניות ארציות
188,047,880			סך הכול

* המחוזות והנפות הוגדרו לפי סיווג הלמ"ס (שנתון סטטיסטי לישראל מס' 66, 2016).

** האחוז חושב מסך התקציב של התכניות ביישובים.

כדי לתת ביטוי לעובדה שליישובים במרכז יש יתרונות על-פני יישובים בפריפריה, ההולכים וגדלים ככל שהיישוב מרכזי יותר, פיתחה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנוסף למדד האשכול הכלכלי-חברתי, גם **מדד פריפריאליות**,¹⁶ המדרג את היישובים לפי מידת קרבתם למרכזי אוכלוסייה ופעילות כלכלית. האשכולות 1-3 - פריפריאלי מאוד, 4 - פריפריאלי, 5-6 - בינוני, 7 - מרכזי, 8-10 - מרכזי מאוד.

טבלה 5. **הסיוע שאושר ושיעורו מהתקציב של כלל הקרנות ומהאוכלוסייה, לפי קן ולפי מדד פריפריאלי*, 2016**

אוכלוסייה (אחוזים מהסה"כ)	הסיוע שאושר		"מנוף"***	הקן				פריפריאליות אשכול
	כאחוז מתקציב הקרנות ביישובים***	סך הכול (ש"ח)		ילדים ונוער בסיכון	מפעלים מיוחדים	סיעוד	נכים	
4	5	6,579,487	-	1,322,468	216,776	-	5,040,243	פריפריאלי מאוד (1-3)
11	8	12,294,751	-	3,465,878	-	3,495,223	5,333,650	פריפריאלי (4)
29	34	49,707,719	-	4,271,001	2,769,618	7,896,910	34,530,190	בינוני (5-6)
14	14	20,493,873	-	2,869,836	-	6,818,072	6,935,389	מרכזי (7)
42	38	56,787,245	127,692	2,436,000	756,280	18,571,948	35,135,325	מרכזי מאוד (8-10)
100	100	145,863,074	127,692	14,365,182	3,742,674	36,782,153	86,974,797	סך הכול****
		188,047,880	5,386,491	20,725,721	15,465,468	37,233,367	109,236,833	סך כולל

* האוכלוסייה חושבה לפי פרסום הלמ"ס מ-2008 וסל הכול האוכלוסייה באותה שנה.

** רוב התכניות בקן "מנוף" הן ארציות.

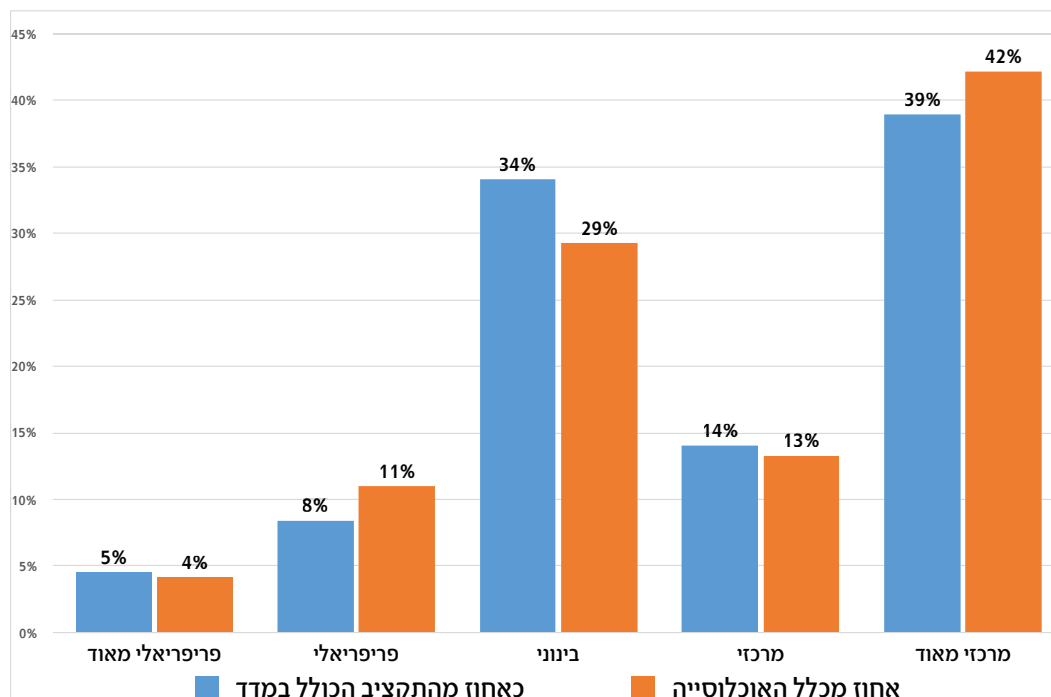
*** האחוז חושב מתוך סך התקציב של התכניות ביישובים.

**** סך הכול ביישובים שלגביהם חושב המדד.

16 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2008). מדד פריפריאליות של רשויות מקומיות 2004 - הודעה לעיתונות 160/2008. המדד מבטא את קרבת היישוב לכל אחד מהיישובים בארץ משוקלל בגודל האוכלוסייה שלהן וכן את הקרבה של רשות מקומית לגבול מחוז תל-אביב. הוא כולל עשרה אשכולות המסודרים בסדר עולה - מהפריפריאלי ביותר למרכזי ביותר.

מהתפלגות הסיוע ליישובים לפי המדד הפריפריאלי עולה, כי תקציב קרנות הביטוח הלאומי הושקע בשנת 2016 ביישובים הנמצאים בפריפריה של ישראל וביישובים מרכזיים בחלקים דומים: 47% מהסיוע ניתן ליישובים ברמת פריפריאליות עד בינונית (1-6), כששיעור התושבים בהם הוא כ-44% מכלל האוכלוסייה, בעוד 53% מהסיוע ניתן ליישובים מרכזיים ומרכזיים מאוד, כששיעור התושבים בהם הוא 56% מכלל האוכלוסייה (טבלה 5 ותרשים 3).

תרשים 3. הסיוע שאושר כאחוז מהתקציב הכולל של הקרן, לפי קרן ולפי מדד הפריפריאליות, 2016

סיווג נוסף של יישובים לפי הלמ"ס הוא, כאמור, לפי מעמד החברתי-כלכלי:¹⁷ יישובים באשכולות 1-3 הוגדרו כשייכים למעמד חברתי-כלכלי נמוך (כ-30% מסך התושבים), 4-7 בינוני (כ-50% מסך התושבים) ו-8-10 מעמד גבוה (כ-20% מכלל התושבים). לפי סיווג זה הושקעו ב-2016 ביישובים מהמעמד החברתי-כלכלי הנמוך 39% מהתקציב, ביישובים מהמעמד הבינוני - 42% ממנו וביישובים מהמעמד הגבוה - כ-19% (לעומת 23%, 68% ו-9% בהתאמה ב-2015 (טבלה 6 ותרשים 4). ההשקעה ביישובים מהמעמד הנמוך עלתה אפוא ב-2016 עלייה ניכרת לעומת 2015, ביישובים מהמעמד הבינוני - קטנה, וביישובים מהמעמד הגבוה - גדלה גידול ניכר. ההשקעה ביישובים מהמעמד החברתי-כלכלי הנמוך הייתה גבוהה מחלקם באוכלוסייה (39% לעומת 30% בהתאמה), ביישובים מהמעמד הבינוני - נמוכה מחלקם באוכלוסייה (42% לעומת 50% בהתאמה) וביישובים מהמעמד הגבוה ההשקעה הייתה שווה לחלקם באוכלוסייה (19% לעומת 20% בהתאמה). השתייכותו של יישוב לאשכול חברתי-כלכלי מסוים נקבעת על-פי **ממוצע** המדדים החברתיים-כלכליים בו. לפיכך גם ביישובים שהמעמד החברתי שלהם בינוני או גבוה יש קבוצות בסיכון המסתייעות בידי הקרנות.

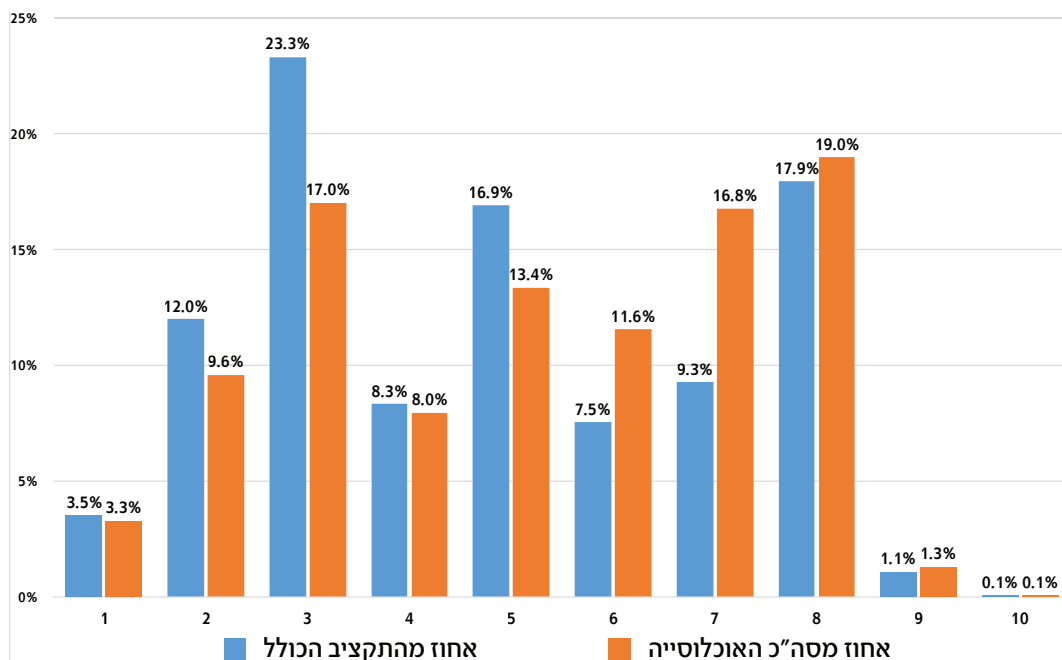
17 הרשויות המקומיות 2015, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

**טבלה 6. הסיוע שאושר (ש"ח) והשיעור מהתקציב של כלל הקרנות,
לפי אשכול חברתי-כלכלי של היישוב ולפי קרן, 2016**

אוכלוסייה (אחוזים מהסה"כ)	הסיוע שאושר		"מנוף" **	הקרן				מעמד חברתי-כלכלי
	כאחוז מתקציב הקרנות ביישובים **	סך הכול (ש"ח)		ילדים ונוער בסיכון	מפעלים מיוחדים	סיעוד	נכים	
3	4	5,344,223		1,883,317	480,000	2,354,055	626,850	1
10	12	17,292,325		1,238,951	-	-	16,053,372	2
17	23	33,366,701		1,392,000	266,280	4,987,850	26,720,568	3
8	8	12,014,289		1,756,300	289,034	252,288	9,716,663	4
13	17	24,373,402		3,911,500	2,098,400	2,292,855	16,070,642	5
12	8	10,862,647		2,869,832	-	4,938,381	3,054,428	6
17	9	13,381,623	127,692	1,651,832	358,960	6,090,270	5,152,862	7
19	18	25,875,377		-	250,000	15,284,361	10,341,008	8
1	1	1,578,926		-	-	589,093	989,824	9
0.1	0.1	105,290		-	-	-	105,280	10
100	100	144,187,748	127,692	14,703,732	3,742,674	36,782,153	91,831,497	סך הכול**
		188,047,880	5,386,491	20,725,721	15,465,469	37,233,367	109,236,833	סך כולל

* רוב התכניות בקרן "מנוף" הן ארציות.
** סך הכול ביישובים המאושכלים.

תרשים 4. הסיוע שאושר לפי אשכול חברתי-כלכלי (ש"ח), 2016

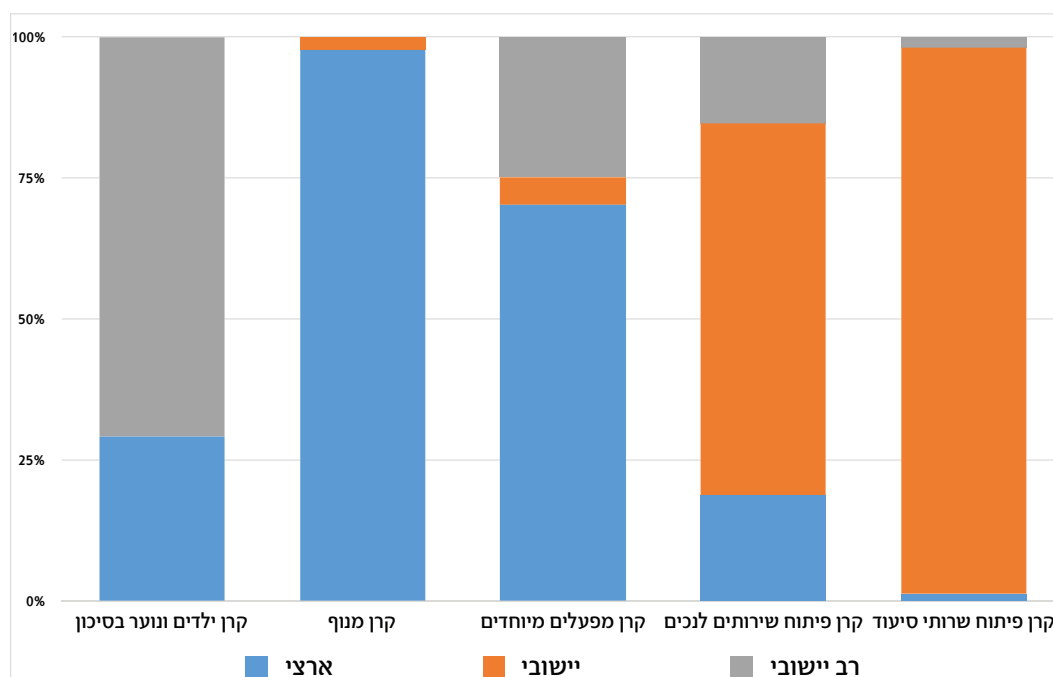

מהתרשים עולה, כי מתוך תקציב הסיוע הכולל של קרנות הביטוח הלאומי ביישובים, באשכולות 1-5 ניתן סיוע גבוה ביחס להיקף האוכלוסייה ביישובים אלה, בעוד שביישובים באשכולות 6-10 ניתן סיוע נמוך ביחס להיקף האוכלוסייה. בולט במיוחד היקף סיוע גבוה ליישובים באשכולות 2, 3, 5 וסיוע נמוך במיוחד לאשכולות 6 ו-7.

חשוב לציין, כי בסוף שנת 2016 עדכנה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את סיווג היישובים לאשכולות כלכליים-חברתיים לפי נתונים מעודכנים. כתוצאה מכך חלו תנודות של יישובים בין אשכולות. כך, למשל, דירוג ירושלים, שבה סייעו קרנות הביטוח הלאומי בשנת 2016 לכ-30 תכניות, ירד מאשכול חברתי-כלכלי 4 ל-3; דירוג רמת-גן, למשל, עלה מאשכול 7 לאשכול 8. בחירת התכניות בהתאם למדיניות קרנות הביטוח הלאומי והעדפת יישובים באשכולות נמוכים הסתמכה על הסיווג לאשכולות כפי שהיה ידוע בעת בדיקת הבקשות לסיוע.

כאמור, קרנות הביטוח הלאומי מסייעות לפיתוח של שירותים חברתיים ביישובים - לטובת אוכלוסיית אותו יישוב ובכמה יישובים בו זמנית, וזאת כדי להגדיל את השפעת ההתערבות, או, לחלופין, עוסקות בפיתוח תכניות ברמה הארצית: פיתוח שירות לכלל האוכלוסייה. נקודת מבט נוספת על היקף הסיוע של קרנות הביטוח הלאומי ועל ההשפעה הרחבה של פעילותן אפשר לראות בתרשים 5.

תרשים 5. הסיוע שאושר לפי קרן ולפי אופן פריסתו, 2016

מהתרשים עולה, שקרנות העוסקות בסיוע לפיתוח תשתיות (כגון מרכזי יום לקשישים, דוור, מעונות יום, ציוד ללקויי למידה וכו') פועלות בעיקר ביישובים לרווחת תושבי אותו יישוב ואולי גם עבור תושבי יישובים סמוכים לו. הקרנות שעוסקות בהפעלת שירותים פועלות בהיקף רחב יותר - מרבית התכניות מופעלות ברמה רב-יישובית (בעיקר בקרן לילדים ונוער בסיכון), או ברמה הארצית (בקרנות "מנף" ומפעלים מיוחדים).

לסיכום, הנתונים מלמדים, שקרנות הביטוח הלאומי מקצות חלק משמעותי מתקציבן ליישובים מרוחקים הן גיאוגרפית והן לפי מדד הפריפריאליות וליישובים שמעמדם הכלכלי-חברתי נמוך עד בינוני. הקצאה זו עולה בקנה אחד עם מטרותיהן.

5. מיזמים עיקריים ב-2016

בפרק זה נסקור את החידושים העיקריים שנעשו ב-2016 באופן כללי בעבודת קרנות הביטוח הלאומי ובפירוט של כל אחת מהן.

מערכת לפרסום דיגיטלי ממוקד:

קרנות הביטוח הלאומי פועלות להרחיב את מעגל הגופים המגישים בקשות ומקבלים את סיוען, זאת על-ידי שיפור הנגישות והשקיפות של הפעילות. על-מנת לקדם יעד זה, השיקו הקרנות במחצית השנייה של שנת 2016 מערכת לעדכונים ישירים על פרסום תכניות עבודה ו"קולות קוראים", הפתוחה לכלל הגופים בשדה החברתי. נכון לשנת 2016, רשומים במערכת כ-1,000 אנשי קשר, המקבלים עדכון חודשי על הפעילות בקרנות ועל האפשרויות החדשות להגשת בקשות. בשנת 2017 יפעלו קרנות הביטוח הלאומי להגדלת מספר הרשומים במערכת. כמו כן ישודרג אתר האינטרנט של קרנות הביטוח הלאומי, באופן שתוגבר הנגישות והשקיפות של המידע לגופים ולציבור הרחב.

פרויקטים בתחום החדשנות:

חדשנות הינה היכולת לנוע לכיוונים חדשים מתוך הסתגלות לסביבה, או מתוך תהליכי עבודה וחשיבה פנימיים, ויצירת ערך מוסף באמצעות פתרונות חדשים לצרכים קיימים, או באמצעות יצירת פתרונות לצרכים חדשים שזוהו. סביבה מעודדת חדשנות מהווה גורם בסיסי לפיתוח ולהצמחה של פרויקטים חדשניים. חדשנות עוסקת במשהו שנעשה בצורה מהותית באופן שונה, ולא בעשיית אותם הדברים בצורה טובה יותר. חשוב להבחין בין חדשנות פורצת דרך ובין חדשנות משבשת, שבידה לשנות את הסביבה שבה היא פועלת ולייצר צרכים חדשים.

נדבך מרכזי בעבודת קרנות הביטוח הלאומי הוא פיתוח שירותים חדשניים עבור אוכלוסיות היעד. בשנת 2016 התמקדו הקרנות בפרויקטים הנוגעים ליזמות חברתית, לחדשנות טכנולוגית ולפיתוח סביבה המעודדת אותם. התמקדות זו שולבה במגוון היבטים במסגרת העבודה השוטפת של הקרנות.

חדשנות חוצה קרנות

"הכוורת" - מרכז לפיתוח מיזמים חברתיים חדשניים (HUB):

בשנת 2015 החלה פעילות משותפת של אגף הקרנות יחד עם ג'וינט ישראל¹⁸. במהלך ינואר 2016 אושר המיזם על-ידי הוועדות של מועצת המוסד לביטוח לאומי, ובמהלך הרבעון הראשון של 2017 נערכה פעילות ראשונה במסגרת "הכוורת" - האקתון¹⁹ ליזמים חברתיים בנושא בריונות ברשת.

מעבדת חדשנות לגיל השלישי - פרויקט CDI:

בשנת 2016 חברו הקרן לפיתוח שירותי סיעוד וקרן מפעלים מיוחדים למרכז לחדשנות דיגיטלית (CDI) בנגב, הפועל לקידום טכנולוגיות וחדשנות לשיפור איכות חייו של האזרח בתחומי הרפואה הדיגיטלית, החינוך, הגיל השלישי והערים החכמות. במסגרת פרויקט זה תוקם מעבדה לחדשנות עבור הגיל השלישי, שתעסוק בנושאים אלו. מעבדה זו תהווה מרחב עבודה למחקר ולפיתוח באמצעות סימולציות והדגמה של חדשנות דיגיטלית וטכנולוגית לשיפור איכות חייה של אוכלוסיית הגיל השלישי בישראל. המעבדה מוקמת בסמוך לאוניברסיטת בן-גוריון ובשיתוף פעולה עמה, כך שתאפשר גישה לידע אקדמי בנושא ושילוב סטודנטים בה.

18 הרחבה על הפרויקט ראו: המוסד לביטוח לאומי, דו"ח שנתי 2015, פרק 5.

19 האקתון (Hackathon) הוא שילוב של Hack ו-Marathon, כאשר הקונספט הוא מרתון תכנות, המורכב מקבוצות של אנשים המתחרים בבניית תוצר תכנותי מאפס במשך הזמן הנתון בהתאם לנושא של האקתון.

תוכנית זו מאפשרת יצירת מפגש ולמידה של אנשי מקצוע מדיסציפלינות שונות (חוקרים, אנשי תעשייה והיי-טק, בריאות ורווחה) עם אוכלוסיית היעד (הקשישים). התפיסה העומדת בבסיס התוכנית היא תפיסה מערכתית, של גישה הוליסטית לראיית הזקן בכל תחומי החיים (בריאות, רווחה, פנאי, בדידות, חיבור לקהילה וכד', במטרה להגיע לזקנה בריאה. מודל העבודה כולל הקמת סביבת עבודה, המדמה את חיי היומיום של הקשישים במעגלים ובתחומים השונים ובחינת הצרכים והקשיים העולים במהלך היממה.

מטרותיה המרכזיות של התוכנית הן שיפור איכות החיים של בני הגיל השלישי באמצעות רתימת טכנולוגיות חדשות וחדשנות, המתבססת על יצירת שיח רב מקצועי ובין-משרדי ושולחנות עגולים; חיבור בין גימלאים ובין דורות צעירים יותר; הקטנת עלויות בתחום הבריאות של בני הגיל השלישי כתוצאה מיצירת סביבה תומכת כוללת במעגל החיים של האוכלוסייה.

פעילות זו עתידה לנבוט במהלך שנת 2017 לפי כיווני הפעולה הכלליים שנקבעו בשיתוף כלל הגורמים המעורבים.

הקן לפיתוח שירותים לנכים:

לקרן מגוון תחומי סיוע, וכל תכנית יכולה להתפרס על-פני טווח זמן רחב. תחומי הסיוע הגדולים ביותר בשנה זו היו הקמת מרכזי יום טיפוליים לבוגרים עם מוגבלות קשה, שיקום תעסוקתי, חינוך מיוחד, פנאי וספורט ודיוור קהילתי. במסגרת הסיוע הוקמו מעונות יום שיקומיים בקהילה, הורחבו מערכי דיוור בקהילה, נרכש ציוד לבתי ספר וגנים עבור החינוך המיוחד, למרכזי טיפול לבוגרים ולדיוור ואף פותחו קווי עבודה חדשים במרכזי תעסוקה.

תכניות בולטות של הקרן לפיתוח שירותים לנכים לשנת 2016:

1. פעילויות בחינוך המיוחד:

- סיוע עבור בתי ספר לחינוך מיוחד, הרחבה והקמה של כיתות שילוב, מרכזי טיפול לפעילות אחר הצהריים וגנים טיפוליים. במסגרת הסיוע ניתן ציוד, שיאפשר קליטה של ילדים עם מוגבלויות בבתי הספר של החינוך הרגיל, ובכך תוגבר הפעילות המשלבת. לאחרונה הקרן פועלת בשיתוף עם הקרן ליוזמות חינוכיות לקידום צוות החינוך ולעידוד יוזמות חדשות וחדשניות תוך קידום פעילות משלבת בין ילדים עם מוגבלות, בדגש על מוגבלות קשה, ובין ילדים ללא מוגבלות, שאינם לומדים במסגרת משלבת, כמו, למשל, הקמה של תחנת רדיו לשידור במהלך הפסקות בית הספר.
- רכישת ציוד במסגרת סדנאות להכנה לחיים עצמאיים, בדגש על הכנה ושילוב בעולם התעסוקה, בבתי ספר תיכוניים.

2. הפצת טכנולוגיה קיימת:

- הרחבת פעילות "מחשב לכל ילד" למחשבים ואבזרי עזר עבור ילדים עם מוגבלות קשה, כגון מסכי מגע, צגי ברייל וכד'. מכשירים אלו תורמים ללימודים וגם לתקשורת חברתית. הפרויקט אומץ לאחרונה על-ידי משרד החינוך.
- הקמת מאגר להשאלת ציוד לתקשורת תומכת חלופית²⁰ עבור אנשים עם מוגבלות קשה. במהלך 2016 חלק ניכר מהציוד נכנס לסל התרופות, כך שמאגר זה מאפשר התנסות ראשונית עם הציוד טרם קבלתו ממשרד הבריאות.

20 אביזרים המאפשרים למי שאינו מסוגל לתקשר בצורה רגילה לתקשר בדרכים חלופיות, לא מילוליות, כמו, למשל, מערכת למיקוד מבט, מחשבי תקשורת, פלט קולי ועוד.

3. שיקום תעסוקתי:

- שיפור קווי ייצור עבור מועסקים במפעלים מוגנים.²¹ במסגרת פעילות זו, הקרן משתפת פעולה עם מספר רב של עמותות, שמפעילות מיזמים בתחומים שונים, כגון עמותת "שכולו טוב", המפעילה קווי ייצור שונים (ממתקים, כלי בית וכדומה) עבור אנשים עם מוגבלות בתחום בריאות הנפש, חנויות לספרים יד שנייה, רשת חנויות אופנה, בתי קפה ועוד. מתן ציוד לפתיחת קווי ייצור מתחכמים יכול לשדרג את שכרם של המועסקים ולהקנות להם מיומנויות תעסוקתיות מגוונות יותר, שיכולים לסייע בקליטתם העתידית של אותם אנשים עם מוגבלויות בשוק העבודה.
- במהלך 2016 אושר מפעל שיקומי לסריקת מסמכים, בשיתוף עיריית תל אביב-יפו, שנקלטו בו אנשים עם מוגבלות.
- **"תיאור קולי":** מיזם המאפשר העברת מידע חזותי דרך ערוץ השמיעה עבור אנשים עם לקויות ראייה. עד עתה יכול היה אדם עיוור ליהנות מהצגה או סרט רק באופן חלקי (שמיעת הנאמר). במסגרת מיזם זה נרכש ציוד טכני מתאים והוכשר צוות מקצועי, המתאר בקול את המידע החזותי לטובת מוגבלים בראייה. התכנית פועלת בכמה תיאטראות ובתי קולנוע. המיזם עתיד להתרחב גם לתחום הספורט ולמוזיאונים ומטרתו לצמצם את אי-השוויון בצריכת שירותים בקרב אוכלוסיית העיוורים וכבדי הראייה ביחס לשאר האוכלוסייה בכל תחומי החיים ובתחום התרבות בפרט.

21 מפעל מוגן הינו מסגרת תעסוקתית תומכת למשתקמים המעוניינים להשתלב בעתיד בשוק העבודה, אך זקוקים להעמקת המיומנויות הנדרשות לעבודה. במקרים רבים הוא משמש מקום תעסוקה קבוע למשך שנים.

פל"א- פתרונות לילדים, אלי"ן:

פל"א הינו מרכז שירות הממוקם קרוב לבית החולים אלי"ן, בשיתוף מכון "ראות"²² והקרן לפיתוח שירותים לנכים. מטרת המרכז למנף את העשייה המקצועית של בית החולים אלי"ן במתן פתרונות טכנולוגיים לילדים עם צרכים מיוחדים. מרכז זה יפעל להעניק פתרונות לילדים עם צרכים מיוחדים בארץ, בתחומי פעילויות יומיומיות, הושבה, ניידות, תקשורת, אכילה, פנאי וצעצועים מותאמים. בכך ניתן לרתום את הטכנולוגיה המתקדמת ביותר לטובת מתן מענה למי שזקוק לכך, להתאים פתרונות ייעודיים לילדים עם צרכים מיוחדים באמצעות הטכנולוגיה בזמן פיתוח קצר יחסית, בדרך זולה יותר, כאשר המטופל נמצא במקום והמוצר מותאם לו ישירות.

מרכז היזמות יפעל גם לקידום פעילות, שמקורה ביוזמות עם פוטנציאל עסקי. המרכז יתמוך בתהליך הפיתוח על-ידי אנשי מקצוע בתחומי הרעיון, ועל-ידי ועדה מיוחדת, קודם לכן. התכניות שיתקיימו במרכז היזמות כוללות עבודה רציפה של יזמים לפיתוח המצאותיהם, סדנאות "ראש פתוח" רצופות להעלאת רעיונות חדשניים, הרצאות מקצועיות, פעילות של יזמים צעירים ושל סטודנטים לפיתוח מוצרים עבור ילדים עם צרכים מיוחדים, סדנאות ופעילויות של XLN בנושאי מומחיותם וייצור אביזרים ייחודיים ואישיים עבור הפניות מחוץ לשלושת הגופים המעורבים. כמו כן יערכו מדי פעם אירועים גדולים לחשיבה ממוקדת בשיתוף XLN.

נתיבי הפעולה של המרכז הם:

1. "נתיב חברתי"- פיתוח מוצרים למען קהל ילדים עם צרכים מיוחדים, שייטיבו את תפקודם ואת חייהם, ללא מסחורם. נתיב זה יהווה את רוב הפעילות של המרכז.
 2. "נתיב אינטרנטי"- העלאת רעיונות בשלבים שונים של פיתוחם לאתר אינטרנטי למען הכלל, כאשר חברה או ארגון או אדם הרוצה בכך יוכל לפתח את המוצר על סמך הנתונים שיועלו לאתר.
 3. "נתיב מסחרי"- במסלול זה יפותחו מוצרים שהוועדה המאשרת פרויקטים חושבת שיש להם היתכנות מסחרית למתן מענה עבור קהל יעד גדול ואף יניבו רווחים בעתיד, יירשמו כפטנט ויירשם הסכם לגביו בין הממציא והחברה שתפתח אותם ובין מרכז היזמות.
- טרם הקמת הפרויקט, המעבדה הביומכנית של בית החולים אלי"ן נתנה מענה לכ-100 מטופלים בחודש, שהופנו הן מתוך בית החולים והן דרך מרפאות החוץ. הקמת מרכז זה צפויה להכפיל את היקף הפעילות ואף יותר.

מסלול תמיכה במו"פ של פתרונות טכנולוגיים לאנשים עם מוגבלויות:

בשנת 2015 השיקה הקרן לפיתוח שירותים לנכים מסלול משותף לתמיכה במו"פ של פתרונות טכנולוגיים לאנשים עם מוגבלויות יחד עם רשות החדשנות (לשעבר לשכת המדען הראשי במשרד הכלכלה). מטרת המיזם היא להגביר את ההשתלבות של אנשים עם מוגבלויות בחברה ובשוק העבודה ושיפור איכות חייהם על-ידי פיתוח מוצרים תעשייתיים, המספקים פתרונות טכנולוגיים לאנשים עם מוגבלויות. הגשת בקשות לתמיכה במסגרת המסלול נעשית דרך רשות החדשנות בלבד, בכפוף לתנאים שפורסמו בהוראת מנכ"ל משרד הכלכלה.²³

במהלך שנת 2016 אושרו כ-7 פרויקטים חדשים, בעיקר בתחום אבזרי עזר לשיפור תפקודם של אנשים עם מוגבלות מוטורית.

22 מכון "ראות" מפעיל את מיזם XLN, שמטרתו לסייע לישראל להיות מובילה במהפכה מייצור המוני לייצור אישי, בעידן הדיגיטלי (דוגמת שימוש במדפסות תלת-ממד).

23 לפירוט נוסף ראו: המוסד לביטוח לאומי, דו"ח שנתי 2015, פרק 5.

קרן סיעוד:

בהמשך לעבודת הקרן בשנים האחרונות, עסקה קרן סיעוד בפיתוח תכניות מניעה לקשישים העלולים להידרדר מבחינה בריאותית, בדגש על תכניות בקהילה: קהילה תומכת במסגרת סל שירותי סיעוד בבית הקשיש, סיוע לבני משפחה מטפלים ופיתוח טיפול במודל משולב לקשישים עריריים ומורכבים. הקרן המשיכה בפיתוח תשתיות לשירותים מוסדיים וקהילתיים לקשישים סיעודיים: שדרוג בתי אבות בהתאם לפרוגרמת 2016 של משרד הבריאות, הקמה ושיפוץ של מרכזי יום לתשושים ולתשושי נפש. הקרן אף עסקה בהבניית תכניות ניסיוניות וחדשניות בתחומים אלו - תפעול מחלקות תשושים סיעודיים ותשושי נפש בבתי אבות בשיטת אשכולות הדיוור, פיילוט לשילוב שכונה תומכת במסגרת סל שירותי סיעוד. בשנים האחרונות הוקדש מאמץ רב לסיוע לטיפול באלצהיימר ובקשישים עם צרכים מורכבים. במסגרת התכנית הלאומית לאלצהיימר, עסקה הקרן בפיתוח מוקד 24/7 לחולים דמנטיים ותכנית לתמיכה במטפלים עיקריים בקשישים דמנטיים. בנוסף, סייעה הקרן בפיתוח מעבדת חדשנות בזקנה עם ארגון CDI, בשיתוף הקרן למפעלים מיוחדים.

תכניות בולטות של קרן סיעוד לשנת 2016:

1. מודל "אשכולות דיוור": בשנים האחרונות מקדמת קרן סיעוד, בשיתוף אגף הגריאטריה, את בניית מחלקות האשפוז בשיטת אשכולות הדיוור. לפי שיטה זו, כל 18 דיירים מהווים בית ומתנהלים במסגרת זו. היישום הראשון למודל נעשה במחלקת תשושים בבית האבות הספרדי בחיפה. קרן סיעוד, בשיתוף אגף הגריאטריה, מרחיבה את התכנית במטרה לסייע לבתי אבות נוספים לקדם מודל זה. בשלב זה הפנייה נעשתה למוסדות ציבוריים שפנו לקרן במסגרת "קול קורא" לסיוע בשדרוגים והתאמות לפרוגרמת 2016. בחירת בתי האבות צפויה להתרחש במהלך הרבעון הראשון של 2017.

במהלך 2015-2016 נעשה מחקר הערכה, הבוחן את מודל האשכולות. בהשוואה לקבוצת הביקורת, עיקר ההבדלים נמצאו במשתנים המשקפים איכות מערכת היחסים, שביעות רצון מהטיפול ומעורבות בטיפול. יש לציין, שמשתנים אלה משקפים את ערך ההעצמה ואיכות הטיפול שהינם מרכזיים בשיטת אשכולות הדיוור. בהשוואה ראשונית שנעשתה ניתן לומר, שדיירי אשכולות הדיוור מביעים יותר שביעות רצון ופחות ביקורתיות בהשוואה למשתתפים אחרים.

2. ועדת שמיד - בחינת מרכזי היום לקשיש: במסגרת היערכות קרן סיעוד והשירות לזקן במשרד הרווחה לחשיבה עתידית על מרכזי היום, הוקם צוות בין-משרדי לבחינת כל ההיבטים הקשורים לתפעול מרכזי היום כחלק מרצף השירותים לקשישים מוגבלים בקהילה, בהובלתו של פרופ' הילל שמיד. היוזמה לתהליך חשיבה זה הינה תוצר של חשיבה רבת שנים על הצורך בבחינת טיבו ויחור דיותו של שירות מרכזי היום והערכת מידת ההתאמה של השירות לתמורות המתרחשות בסביבות המשתנות בעולם הזקנה. חשיבה מחדש על ייעודם של מרכזי היום תציג תרחיש אפשריים, המשפיעים על אוכלוסיית היעד ומערבים תהליכים וטכנולוגיות שירות מתקדמות, העונות לצרכים ולביקושים של הקשישים.

3. מודל "הטיפול המשולב בזקן": בשנים האחרונות הצורך לפיתוח תחום הטיפול הביתי בקהילה הולך וגובר, אך קיים פיצול רב במערכות השירותים לזקנים בישראל. כמענה לסוגיה זו הוקמה תכנית זו, שנועדה לייצר שינוי משמעותי בדרכי הטיפול והסיוע לזקנים ולייצר סינרגיה בעבודה בין הגורמים השונים המטפלים בזקן, תוך הנגשת מגוון השירותים עבור הזקן על-ידי יחידת תיאום טיפול של אחות קופת חולים ועובדת סוציאלית, באופן שיותאם לו אישית ולפי צרכיו ויאפשר גם לזקנים מוגבלים להמשיך את חייהם בבית ובקהילה, באיכות חיים טובה ככל שניתן, בליווי המתאים, לו ולבני משפחתו. התכנית החלה לפעול ב-2014 כפיילוט באשכול, ובמסגרתו נעשה מיפוי של השירותים

בעיר; הוגדרה אוכלוסיית היעד; הוגדרה התפיסה עבור מתאם טיפול והוגדרו תחומי תפקידיו, סמכויותיו ותכנית מעקב עבורו. במהלך 2016 הורחבה התכנית לשלושה יישובים נוספים (שדות נגב, ירושלים ונתיבות) והתבססה על ממצאי הפעילות באשקלון, לפיה אחות ועובדת סוציאלית מטפלות באופן משותף בקשישים העוברים משבר תפקודי, דבר שלא התקיים קודם לכן. הורחבה זו באה לידי ביטוי בהגדלת היקף האוכלוסייה מ-100 משתתפים ל-600 איש והרחבת השותפות עם קופות חולים נוספות ("מכבי").

הקן למפעלים מיוחדים:

בעשורים האחרונים מתרחשים שינויים חברתיים, תרבותיים וכלכליים. שינויים אלו מביאים להיווצרותם של צרכים חדשים, אוכלוסיות יעד ותחומי תוכן חדשים, אשר אינם זוכים למענה מיטבי במסגרת מערך השירותים הקיים במדינת ישראל. בפעילותה כקן לעידוד חדשנות חברתית, הקן מסייעת, כאמור, לגופים ציבוריים ופרטיים לפתח שירותים חברתיים בעלי מרכיב ניסיוני וחדשני במגוון תחומים.

הקן למפעלים מיוחדים רואה את פעילותה כ"קן הון-סיכון חברתית", המעניקה ידע וניסיון מקצועי בפיתוח שירותי רווחה, משתתפת במימון השירות ובמימון ההערכה המחקרית במטרה להביא להטמעת תכניות אלו בקהילה ברחבי הארץ. מחקר הערכה מסייע בעיצוב התכניות תוך כדי הפעלה ובהערכת התכנית על-פי מדדי ההצלחה שהוגדרו. בהתאם לייעודה, הקן פועלת רבות במיזמים משותפים עם משרדי ממשלה וקרנות נוספות באגף לפיתוח ולשדרוג שירותים חברתיים חדשניים.

בשנים האחרונות עסקה הקן למפעלים מיוחדים בעיקר בתחומים של שילוב אוכלוסיות בסיכון בהשכלה ובתעסוקה, בקידום תחום היזמות החברתית, בפיתוח מענים לילדים וצעירים לקויי למידה עם בעיות קשב וריכוז, בקידום פעילות גופנית בקרב אנשים עם מוגבלויות, בפיתוח מסגרות ייחודיות לנפגעי נפש ובהקמת פארקים מותאמים לילדים עם מוגבלויות. בשנת 2016 קידמה הקן תכניות ומיזמים רבים, בהם מיזם להפגה ולצמצום בדידות בקרב זקנים ותכנית לשיקום תעסוקתי של נשים המשתקמות מזנות באמצעות הכשרה מקצועית, ליווי כלכלי ועסקי וסיוע בתעסוקה ובמציאת מקורות הכנסה, המבוססים על היכולות האישיים והכישורים שנלמדו. במהלך 2015 החלה הקן בבחינה ומימון של בקשות בהתאם למודל עבודה חדש. הקן פרסמה "קול קורא", המתכתב עם תהליך זה, ובמסגרתו הגיעו כ-170 תכניות, כאשר תהליך הבחינה והמימון של אותן תכניות נמשך גם לאורך שנת 2016.

תכניות בולטות של הקן למפעלים מיוחדים לשנת 2016:

1. תכנית "רדיו פוקוס": מיזם עבור אסירים בבתי הסוהר, המבוסס על מודל שפותח בבריטניה. הקמת "רדיו פוקוס" נועדה, בין היתר, להכניס תקשורת המונים אל תוך מציאות החיים בכלא על-מנת לסייע ואף להגביר את תהליכי השיקום השונים של האסירים, לעודד מוטיבציה למעורבות ולהשתתפות בפעילויות, לשתף ולהשפיע בתכנים שחשובים לאסירים, לעודד קריאה, לחנך בנושאים של לקיחת אחריות אישית, לעסוק בחיי היומיום בנושאי אתיקה וקוד התנהגותי נורמטיבי ועוד. תחנת הרדיו מעניקה מענה שיקומי וחושפת את האסירים למגוון רחב של תכנים שיקומיים, אינפורמטיביים, תעסוקתיים, טיפוליים וחינוכיים. הרדיו מופעל על-ידי אסירים שנבחרו והוכשרו לתפקידים, כגון עריכה, תחקיר, הגשה וכד', בהדרכה ובפיקוח של צוות מקצועי קבוע ובליווי סטודנטים מתנדבים ואנשי תקשורת.

2. תכנית ללימודי העשרה לבנים חרדים: תכנית שיזמה הקן ומופעלת על-יד חברת "שביל הזהב", שמטרתה לחשוף בנים בגילאי 8-12 הלומדים בתלמודי תורה ללימודי אנגלית ומדעים (כולל חשבון) ולהביאם קרוב ככל האפשר לרמת ידע והישגים בהתאם לתכנית הלימודים של משרד החינוך, באמצעות לימודים חווייתיים ולא פורמליים, מתוך הבנה, כי התנסות חיובית בלימוד מקצועות

יסוד, כמו מדעים, מתמטיקה ואנגלית ורכישת ידע בהם יקלו בעתיד על הבנים ברכישת מקצוע ובהשתלבות בשוק העבודה. התכנית החלה לפעול כבר בנובמבר 2014 במסגרת חוגים בשעות אחר הצהריים, בשני מרכזים קהילתיים. במהלך 2016 הורחבה התכנית ופעלה גם בשני תלמודי תורה בזמן הלימודים ובמסגרת שעות העשרה של בית הספר. עד כה נחשפו אליה כ-130 בנים. מניתוח ראשוני של התכנית עולה, כי חל שיפור משמעותי בציוני המבחנים, כאשר משווים את הידע במבחן ההתחלתי לידע במבחן הסיום, כי קיים רצון להמשיך ולהשתתף בחוגים מן הסוג הזה ואף להרחיבם לתחומים נוספים וכי קיימת שביעות רצון רבה בקרב משתתפי התכנית והוריהם. עוד עולה, כי נשמרה יציבות בחוגים לכל אורך השנה, המעידה על הצלחתה.

3. תכנית "הד-ספייס": תכנית המבוססת על מודל שפותח באוסטרליה, ובמסגרתה ניתנים שירותי מניעה והתערבות מוקדמת, בשעת משבר, עבור ילדים וצעירים הסובלים מקשיים ומבעיות רגשיות ונפשיות בגילאי 12-25 ומשפחותיהם (כמו הפרעות חרדה, דיכאון, משברי חיים, שימוש באלכוהול וסמים, בעיות התנהגות, הפרעות קשב והיפראקטיביות, שאלות של זהות מינית ועוד). התכנית החלה לפעול ב-2015, ובמהלך שנת 2016 פעל צוות פיתוח ומחקר לתכנית, החלה קליטה והכשרה של מטפלים חדשים, פיתוח יחידות מומחיות בתשלום והוגברה המעורבות עם גורמים בקהילה.

4. תכנית "עמיתים מומחים": תכנית לקידום השילוב בקהילה של מתמודדים עם פגיעה נפשית, כעובדים בבתי חולים פסיכיאטריים. הכשרה לתכנית נערכה בשנת 2014 והפעלתה החלה בשנת 2015 בבתי החולים "מזור" ובמרכז לבריאות הנפש בבאר שבע. "עמית מומחה" מוגדר כתואר מקצועי לאדם, אשר הצליח להתפתח בתהליך ההחלמה שלו ממחלת נפש ומוכן לזהות עצמו כעמית ולתמוך באחרים, המתמודדים עם מחלת נפש, כחלק מצוות בית החולים. בשל ניסיון החיים שלו והתמודדותו עם הקושי והמשברים שחווה, הוא בעל מומחיות רבה וביכולתו להשתמש בידע שצבר כדי לסייע בהתמודדותם של שאר המטופלים ובני משפחתם. פיתוח התכנית מבוסס על מודלים קיימים בעולם, אולם שילובם כחלק מהמערך הטיפולי והשיקומי בבתי החולים הינו ייחודי. במהלך 2016 הועבר תקציב נוסף לתכנית, והיא הוארכה לשנה נוספת.

הקן לילדים ונוער בסיכון:

פעילותה של הקן לילדים ונוער בסיכון מכוונת לפיתוח ולהטמעה של מודלים ותכניות מערכתיות עבור ילדים ובני נוער במצבי סיכון. ההשקעה בצמצום פערים חברתיים, בהיחלצות מעוני ובפיתוח תכניות חדשניות מכוונת לאפשר את שילובם העתידי של ילדים ונוער בסיכון כאזרחים יצרניים ותורמים, נטולי תלות בגמלאות המוסד.

לקרן לילדים ונוער בסיכון שיתופי פעולה משמעותיים עם משרדי הרווחה, החינוך, הבריאות, הקליטה והכלכלה, כמו גם מיזמים משותפים עם קרנות פרטיות, ארגונים ציבוריים וארגונים עסקיים. מרבית מתקציב הקרן מופנה לפיתוח מיזמים מערכתיים בתחומי עניין שונים, והיתר מופנה לפיתוח תכניות חדשניות.

במהלך 2016 המשיכה הקרן לילדים ונוער בסיכון לפתח את מיזם "עתיד בטוח", לפיתוח מסוגלות תעסוקתית בקרב בני נוער בסיכון, והרחיבה אותו ליישובים נוספים, בדגש על יישובים במגזר הערבי והחרדי, כך שכיום פועל המיזם בכ-30 יישובים. כמו כן, פעלה הקרן להמשך פיתוח מיזם "ניצוץ לעתיד בטוח", להכנת בני נוער בסיכון לשירות צבאי משמעותי, ליווי במהלך השירות והכנה לשחרור ולהמשך הטמעת תכנית מעטפת והכנה לחיים עצמאיים לצעירים בסיכון ועם מוגבלויות בשירות לאומי-אזרחי. בנוסף, הקרן הייתה שותפה לצעדיהן הראשונים של קרנות "יוזמה" לעידוד ולפיתוח עסקים חברתיים, המעסיקים, בין היתר, בני נוער בסיכון. נוסף על כך, הקרן לקחה חלק בתהליכי פיתוח של המרכז למיזמים חברתיים ("הכוורת") יחד עם ג'וינט ישראל.

תכניות בולטות של הקרן לילדים ונוער בסיכון לשנת 2016:

1. תכנית "מגמה לעתיד": הקרן, יחד עם משרד החינוך ורשת "עתיד", החלה בהפעלת מודל מותאם של המיזם "עתיד בטוח" להקניית מסוגלות תעסוקתית לצעירים עם מוגבלויות בבתי ספר לחינוך מיוחד. תכנית זו מיועדת לתלמידים עם צרכים מיוחדים בוגרי כיתות י"ב בני 18-21, המעוניינים להשתלב בלימודי הסמכה בחינוך הטכנולוגי-מקצועי, לקראת השתלבות בעבודה בשוק הפתוח. התכנית משלבת לימודי הסמכה לתעודה מקצועית והקניית כישורים רכים לעולם העבודה. פיתוח התכנית נעשה על-ידי רשת מכללות "עתיד", והיא פועלת ב-6 מוסדות חינוך מגוונים מבחינת אופיים החינוכי והאוכלוסייה שאותה הם משרתים.

2. הרחבת מיזם הזנחה: הקרן לילדים ונוער בסיכון המשיכה לעסוק במיזם משותף עם קרן רש"י ומשרד הרווחה לפיתוח מודל התערבות לילדים במצבי הזנחה ובני משפחותיהם, והרחיבה את הפעילות לכ-12 יישובים. לצד העבודה ביישובים פועל סל תכניות תומך (ניהול כלכלי, הדרכת הורים ועוד). עד כה טופלו יותר מ-1,000 ילדים, והמיזם עתיד להיקלט בבסיס תקציב משרד הרווחה בשנים הקרובות.

3. טיפול בבני נוער יוצאי אתיופיה ומשפחותיהם: פיתוח מודל התערבות יישובי לקידום ולהעצמה של בני נוער יוצאי אתיופיה ובני משפחותיהם. המיזם החל לפעול ב-6 רשויות ועתיד לפעול ב-4 רשויות נוספות, זאת בשיתוף פעולה ובתיאום עם משרד הרווחה והשירותים החברתיים ועם משרד הקליטה. המיזם פותח לאור הנתונים הקשים על מצבם של ילדים ובני נוער יוצאי העדה: בישראל חיים כיום כ-50 אלף ילדים ובני נוער ממוצא אתיופי (כ-70% מהם ילידי הארץ²⁴). למרות השקעתה של מדינת ישראל והחברה האזרחית, מצבם טוב פחות ממצבה של האוכלוסייה היהודית הכללית בתחומים רבים. כך, למשל, הנתונים מעידים על אחוז גבוה של בני נוער וצעירים הנוטים להתנהגויות סיכון, על כך שבגיל ההתבגרות יש להם הישגים נמוכים יותר ועל קשיים בהשתלבותם בשירות הצבאי.

4. בריונות ברשת: עם הגידול בחשיפה לאמצעים האלקטרוניים למיניהם, ולאינטרנט ביחוד, מתעצמת בשנים האחרונות תופעת האלימות בכלל, ושל קטינים בפרט. לאינטרנט מאפיינים ייחודיים, אשר מצד אחד מגבירים את הסיכונים והחשיפה לאלימות ולפגיעה, ומנגד - מספקים הזדמנויות שונות להתפתחות אישית וללמידה וכן לקבלת סיוע וטיפול ברשת. בריונות ברשת היא תופעה רחבה, המאגדת בתוכה מגוון פגיעות והתנהגויות מסכנות שמטרתן לפגוע ומתקיימת תוך שימוש באמצעים ובפלטפורמות דיגיטליות. אמצעים אלו יכולים לשמש במה לפגיעות מגוונות, ויש לכך השלכות פסיכולוגיות וחברתיות שונות על הפרט.

הקרן לילדים ונוער בסיכון החליטה לשים לה כיעד לפעול לפיתוח מענים להתמודדות ולצמצום התופעה של אלימות ומסוכנות ברשת לאור התרחבות התופעה ונזקיה. הקרן שוקדת על גיבוש כיווני התערבות רצויים, אשר יסייעו בצמצום השלכות התופעה ואולי אף יסייעו במיגורה.

24 הנתונים לקוחים מהמשרד לקליטת עלייה.

קרן "מנוף":

בשנת 2016 עסקה קרן מנוף במניעת תאונות עבודה בענף הבנייה ובמניעת חשיפה תעסוקתית.

תכניות בולטות של קרן מנוף לשנת 2016:

- 1. תכנית התערבות בענף החקלאות:** תכנית בהשתתפות 300 משקים חקלאיים (מתוכם 95 בבעלות בני המיעוטים), אשר מעסיקים עד 49 עובדים. תחומי העיסוק של אותם משקים הינם מגוונים (גידול בעלי חיים, חממות למיניהן, משתלות, דגים, מטעים, בתי אריזה ומשקים מעורבים). במסגרת התכנית נערך סיור ראשוני להכרת המשק ומרכיביו. לאחר מכן נערך סקר מפגעים וסיכונים במשק, בחינת אישורי בדיקה עבור מתקנים טעוני בדיקה על-פי החוק, הדרכת בעל המשק והעובדים על הסיכונים בעבודה (בתיאום ובשיתוף ניידת הדרכה של המוסד לבטיחות ולגהות, בהתאם לממצאי סקר הסיכונים), הדרכה על עבודה בגובה (במתכונת הנדרשת על-פי חוק), סיוע לבעל המשק בהזמנת בודק מוסמך עבור מתקנים טעוני בדיקה על-פי החוק (שאין להם אישור בדיקה בתוקף), הדרכה של בעל המשק בנושא תכנית ניהול סיכונים, סיוע לבעל המשק בפתרונות להסרת מפגעים וצמצום סיכוני בטיחות, בריאות וארגונומיה.
- 2. מניעת תאונות עבודה בענף הבנייה:** תכנית התערבות, הכוללת 9 ביקורים ב-370 אתרי בנייה הפזורים ברחבי הארץ. בשלב הראשוני נערכו הביקורים באתרי בנייה הנמצאים בשלבי העבודה הראשוניים. במסגרת התכנית נכללו הפעולות הבאות: עריכת סקר מפגעים וסיכונים באתר, בדיקה ושיפור של תכנית בטיחות בשיתוף מנהל העבודה, הדרכת עובדים על הסיכונים בשיתוף ניידת הדרכת בטיחות, סיוע למנהל העבודה בפתרונות להסרת מפגעים ולצמצום סיכוני הבטיחות והגהות, מעקב ובקרה אחר התקדמות ושיפורים בתחום הבטיחות באתר ומתן דגשים לשמירה על הבטיחות בעתיד. בנוסף, לכל אתר נמסרו פנקסים המכילים מידע עם הדרכה פרטנית על התיעוד ועל הפעולות המחויבות בחוק.
- 3. בטיחות דיגיטלית באתרי בנייה:** תכנית בשיתוף חברת Safeguard, שמטרתה להניח יסודות להערכה ולניהול אפקטיביים ומבוקרים בזמן אמת של סיכוני בטיחות במקומות עבודה בישראל, באמצעות אפליקציות ייעודיות מבוססות טכנולוגיה מתקדמת לשליטה ולניהול ידע. במסגרת הפיילוט נעשתה התאמה של המערכת הטכנולוגית ובחינת השפעתה בענף הבניין בישראל, בשילוב מחקר הערכה מתקף. המערכות הטכנולוגיות מבוססות המובייל הן פתרון יסודי לשליטה ולבקרה של ביצועי בטיחות ברמת השטח. מערכות אלו תיעלנה ותאפשרנה שותפות במידע, וכך יוכלו ארגונים ליישם תכנית מסודרת לניהול הבטיחות, המבוססת על נתונים בזמן אמת מהשטח. כבר במהלך 2016 נבחנו האפליקציות הלכה למעשה בשלושה פרויקטים, וכעת מגבשים הרחבות לאפליקציות אלו בקרב חברות בנייה וענפים נוספים והתאמות למפקחי מינהל הבטיחות והבריאות בתעסוקה.
- 4. תכנית "קהילה בטוחה":** הפעלת מודל לקידום בטיחות וגהות במקום העבודה בתמיכה ובשיתוף הקהילה. התכנית עוסקת בשיפור הבטיחות של סביבות שונות בקהילה, כולל מקום העבודה. מטרת התכנית להקטין את שיעור ההיפגעות בקרב האוכלוסייה, מתוך אמונה, כי הדרך לשינוי התנהגות בטיחות משלבת גם פעולות מצד הקהילה. התכנית כוללת סל שירותים עבור מקום העבודה (סקר סיכונים, הדרכה בבטיחות, קורס נאמני בטיחות, הדרכה ארגונומית, בדיקת ציוד הרמה, בדיקות שמיעה ועוד). בעקבות פיילוט מוצלח של התכנית בשתי ערים (אום אל פאחם ורעננה), הורחבה הפעילות ב-8 ערים נוספות, באזורים שונים בישראל, תוך מיקוד במקומות עבודה קטנים בלבד (כ-70 עסקים בכל עיר).

